

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI

Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS SPECIALIOJOJE ATASKAITOJE

Paramos priemonė nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE)
Finansavimas pagal priemonę SURE padėjo išsaugoti darbo vietas COVID-19 krizės metu, tačiau jo galutinis poveikis nežinomas

Turinys

I. KOMISIJOS ATSAKYMAI GLAUSTAI	2
II. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į PAGRINDINES EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS	3
1. ATASKAITŲ DĖL PRIEMONĖS SURE POVEIKIO TEIKIMAS.....	3
III. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ REKOMENDACIJAS.....	4
1 rekomendacija. Įvertinti priemonę SURE.....	4

Šiame dokumente pateikiami Europos Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų pastabas specialiojoje ataskaitoje pagal [Finansinio reglamento 259 straipsnį](#), kurie turi būti paskelbti kartu su specialiaja ataskaita.

I. KOMISIJOS ATSAKYMAI GLAUSTAI

Komisija palankiai vertina šią Audito Rūmų specialiąją ataskaitą. Priemonė SURE yra viena iš pagrindinių priemonių, kurią Sąjunga skubiai ir laiku sukūrė dėl ekstremaliosios situacijos ir kuria vadovaujantis solidarumo principu buvo siekiama nuo itin sunkių socialinių ir ekonominių COVID-19 pandemijos padarinių apsaugoti darbo vietas ir pajamas. Pagal priemonę SURE ES valstybėms narėms teikiama finansinė parama, kurią sudaro palankiomis sąlygomis teikiamos paskolos nacionalinėms sutrumpinto darbo laiko programoms, panašioms priemonėms, visų pirma skirtoms savarankiškai dirbantiems asmenims, ir kai kurioms su sveikata susijusioms priemonėms finansuoti. Siekdama finansuoti priemonę SURE, Komisija išleidžia socialinio poveikio obligacijas.

Visos valstybės narės, net ir tos, kurios tiesiogiai priemone nepasinaudojo, ją rėmė teikdamos savanoriškas garantijas ir tai rodo Europos valstybių narių solidarumą visoje Europos Sąjungoje. SURE reglamentas buvo priimtas 2020 m. gegužės mėn., o pirmosios išmokos valstybėms narėms buvo išmokėtos 2020 m. spalio mėn. Pagal priemonę SURE suteikta finansinė parama 19-ai valstybių narių, daugiau kaip pusei iš jų priemonės lėšomis taip pat papildyta pradinė paskola. Iki 2022 m. pabaigos bendras 100 mlrd. EUR paketas bus beveik išnaudotas.

Komisija mano, kad priemonė SURE veiksmingai padėjo apsaugoti Europos darbuotojus ir įmones. Remiantis naujausia (ketvirtąją) pusmečio ataskaita¹, 2020 m. SURE padėjo maždaug 31,5 mln. asmenų ir 2,5 mln. įmonių, o tai sudaro beveik trečdalią visų darbuotojų ir įmonių 19-oje paramą gaunančių valstybių narių. Mažosios ir vidutinės įmonės buvo pagrindinės priemonės SURE paramos gavėjos, visų pirma labiausiai nuo pandemijos nukentėjusiuose sektoriuose.

Komisija taip pat mano, kad priemonė SURE pasirodė esanti veiksminga švelninant pandemijos poveikį darbo rinkai 2020 m. ir sudarant palankesnes sąlygas sparčiam ekonomikos atsigavimui 2021 m., t. y. ji veikė daug sparčiau nei per ankstesnes krizes. Remdamasi naujausia pusmečio ataskaita, Komisija apskaičiavo, kad dėl politikos priemonėmis, įskaitant priemonę SURE, suteikto atsako į COVID-19 krizę, 2020 m. nuo nedarbo veiksmingai buvo apsaugota maždaug 1,5 mln. žmonių.

Iki 2022 m. pabaigos Komisija paskelbė keturias pusmečio ataskaitas: kiekvienoje iš jų ji neapsiribojo savo teisiniu įsipareigojimu pagal SURE reglamentą, susijusiu su analizės aprėptimi, tačiau kartu laikėsi ataskaitų teikimo reikalavimų pagal ES SURE socialinio poveikio obligacijų programą.

Kalbant apie valstybių narių teikiamų darbuotojų ir įmonių skaičiaus duomenų ribotumą, Komisija pabrėžia, kad atsakomybė už ataskaitų teikimą tenka paramą gaunančioms valstybėms narėms pagal Socialinio poveikio obligacijų programos 2.4 skirsnį². Komisija pusmečio ataskaitose nurodė duomenų spragas ir paragino valstybes nares kitu ataskaitų teikimo etapu pateikti trūkstamus duomenis arba atnaujinti ankstesnius įverčius. Tai lėmė, kad kai kuriais atvejais bendri apskaičiuoti duomenys labai pasikeitė, todėl nebuvo įmanoma tiksliai įvertinti bendro asmenų ir įmonių, kuriems taikyta priemonė, skaičiaus, ypač ankstyvuoju ataskaitų teikimo etapu. Komisija neprašė valstybių narių pateikti faktinių rezultatų duomenų, jei jų nebuvo įmanoma gauti per pagrįstą laikotarpį, nes dėl to galėjo užtrukti duomenų rinkimas ir jų nebuvo reikalaujama pagal SURE reglamentą.

¹ Paskelbta 2022 m. rugsėjo 23 d. <https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2022-09/Fourth-report-on-the-implementation-of-SURE.pdf>

² Taip pat žr. pirmąją SURE pusmečio ataskaitą (p. 17), paskelbtą 2021 m. rugsėjo 22 d.: [com2021_148_en_act_part1_v6.pdf](https://ec.europa.eu/economy_finance/com2021_148_en_act_part1_v6.pdf) (europa.eu)

Komisija pripažįsta, kad priemonės SURE poveikį nuo nacionalinių programų poveikio nėra paprasta visiškai atskirti, nes priemonė SURE veikia kaip antroji gynybos linija. Tačiau Komisija priemonės SURE pusmečio ataskaitose pateikė tam tikrų įrodymų, susijusių su priemonės poveikiu, be kita ko, kiekvienoje valstybėje narėje, ir su jos vaidmeniu skatinant diegti nacionalines sutrumpinto darbo laiko tvarkos ir panašias priemones.

Sąjunga priemonę SURE sukūrė tam, kad papildytų pačių valstybių narių finansavimą, skirtą reikalavimus atitinkančioms nacionalinėms programoms. Pagal priemonę SURE valstybėms narėms teikiama parama paskolų forma, veikianti kaip antroji gynybos linija. SURE reglamente nereikalaujama įvertinti, kaip pagal priemonę SURE remiamos nacionalinės programos papildyti kitas nacionalines programas. Nacionalinių socialinės apsaugos sistemų kūrimas tebėra kiekvienos valstybės narės nacionalinė prerogatyva.

II. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į PAGRINDINES EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS

1. ATASKAITŲ DĖL PRIEMONĖS SURE POVEIKIO TEIKIMAS

Komisijos ataskaitų teikimo prievolės nustatytos SURE reglamente. Konkrečiai, pagal 14 straipsnį Komisija Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir finansų komitetui (EFK) bei Užimtumo komitetui turėtų pateikti ataskaitą dėl finansinės paramos naudojimo, įskaitant pagal priemonę SURE mokėtinas sumas ir taikomus gražinimo tvarkaraščius, ir dėl to, ar vis dar esama išimtinių aplinkybių, pateisinančių šio reglamento taikymą.

Be teisinių reikalavimų, pagal Socialinio poveikio obligacijų programos 2.4 skirsnį Komisija taip pat privalo pranešti apie priemonės SURE pajamų paskirstymą ir poveikį, be kita ko, apie darbuotojų ir įmonių, kurie pasinaudojo pagal priemonę SURE remiamomis priemonėmis, skaičių³.

Siekdama įvykdyti ataskaitų teikimo prievolę pagal SURE reglamentą ir ES SURE socialinio poveikio obligacijų programą, Komisija iki 2022 m. pabaigos paskelbė keturias pusmečio ataskaitas, be to, pateikė papildomą analizę⁴.

Audito Rūmai pažymi, kad valstybių narių pateikti duomenys apie darbuotojų ir įmonių, kuriems taikyta priemonė, skaičių yra riboti⁵, todėl, jų nuomone, neįmanoma visapusiškai įvertinti asmenų ir įmonių, kuriems taikyta priemonė, skaičiaus⁶.

³ Pagal Socialinio poveikio obligacijų programos 2.4 skirsnį Komisija turėtų stengtis gauti atitinkamus duomenis ir rodiklius iš paramą gaunančių valstybių narių, apibendrinti turimus duomenis ir apie juos pranešti. Šiame skirsnyje taip pat pripažįstama, kad Komisijos ataskaitų teikimas priklausys nuo paramą gaunančių valstybių narių pateiktos informacijos kokybės ir išsamumo ir kad Komisija to visiškai negali kontroliuoti.

⁴ Šioje analizėje pateikta informacija apie politikos priemonių, įskaitant priemone SURE remiamas priemones, poveikį mažinant pandemijos poveikį užimtumui ir valstybių narių sutaupytų palūkanų įverčius. Išsamesnė techninė analizė taip pat pateikta dviejuose Euro zonos padėties ketvirčio ataskaitos (angl. „Quarterly Report on the Euro Area“) straipsniuose.

⁵ Žr. pastabų skirsnio paantraštę prieš 52 dalį, 56 dalį ir 4 langelį.

⁶ Žr. santraukos VIII dalį ir skirsnio „Išvados ir rekomendacijos“ 70 dalį.

Komisija sutinka, kad valstybių narių pateikti duomenys apie darbuotojų ir įmonių, kuriems taikyta priemonė, skaičių ne visada buvo išsamūs. Tačiau Komisija pusmečio ataskaitose pranešė, jei valstybių narių duomenys buvo neišsamūs. Be to, kiekviename ataskaitų teikimo etape Komisija stengėsi kuo tiksliau įvertinti bendrą paramos aprėptį, tikrindama duomenis ir užpildydama duomenų spragas, pvz., remdamasi pagrįstomis prielaidomis ir duomenimis, gautais iš kitų šaltinių. Per kiekvieną ataskaitų teikimo etapą Komisija prašė valstybių narių pateikti trūkstamus duomenis arba atnaujinti ankstesnius įverčius, siekdama pagerinti ataskaitų kokybę vėlesniuose ataskaitų teikimo etapuose.

Komisija taip pat sutinka su Audito Rūmais, kad valstybių narių pateikti duomenys apie darbuotojų ir įmonių skaičių, susiję su SURE parama priemonėms, kai kuriais atvejais buvo pagrįsti įverčiais. Tačiau ji mano, kad, jeigu valstybių narių būtų prašoma pateikti faktinius kiekvienos priemonės rezultatų duomenis, kai jų nėra, būtų kišamasi į socialinės apsaugos politikos priemonių kūrimą ir tai būtų netinkama atsižvelgiant į ekstremaliąją situaciją, dėl kurios buvo sukurta priemonė SURE. Be to, konceptualių požiūriu sunku apibendrinti visų priemonių duomenis, ypač kai darbuotojai ir įmonės turi teisę naudotis daugiau nei viena priemone. Kad išspręstų šią problemą, Komisija valstybių narių paprašė teikti informaciją tik apie didžiausios (-ių) priemonės (-ių) paramos aprėptį, siekdama užtikrinti, kad teigiamas priemonės SURE poveikis nebūtų pernelyg sureikšmintas.

Audito Rūmai taip pat teigia, kad priemonės struktūra neleidžia atskirai nustatyti priemonės SURE poveikio nuo nacionalinių programų poveikio, todėl daro išvadą, kad Komisija negali įvertinti SURE rezultatų kiekvienoje valstybėje narėje⁷. Komisija pripažįsta, kad priemonės SURE poveikį nuo nacionalinių programų poveikio nėra paprasta visiškai atskirti, nes priemonė SURE veikia kaip antroji gynybos linija. Tačiau Komisija priemonės SURE pusmečio ataskaitose pateikė tam tikrų įrodymų, susijusių su priemonės poveikiu ir vaidmeniu skatinant diegti nacionalines sutrumpinto darbo laiko tvarkos ir panašias priemones. Šiose pusmečio ataskaitose Komisija išanalizavo *kiekvienos valstybės narės* darbuotojų ir įmonių, kuriems taikyta priemonė, skaičių ir apskaičiavo, kiek *kiekvienoje valstybėje narėje* buvo išsaugotų darbo vietų. Galiausiai, valstybės narės prašė priemonės SURE paramos daugumai savo išlaidų, susijusių su reikalavimus atitinkančiomis nacionalinėmis programomis, padengti. Tik nedidelė dalis buvo finansuojama kitomis priemonėmis. Todėl SURE paramos aprėptis pagal darbuotojų ir įmonių skaičių iš esmės panaši į nacionalinių programų aprėptį.

Kalbant apie auditą ir kontrolę, Komisija supranta, kad gali kilti rizika ES reputacijai, jei ES biudžeto lėšomis remiamos priemonės bus suvokiamos kaip suteikiančios galimybių sukčiauti⁸. Šią riziką, Komisijos manymu, padeda sumažinti valstybių narių atsakomybė už sukčiavimo ir pažeidimų nustatymą, kaip reikalaujama SURE reglamente ir paskolos susitarime.

III. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ REKOMENDACIJAS

1 rekomendacija. Įvertinti priemonę SURE

(Tikslinė įgyvendinimo data: iki 2024 m. III ketvirčio pabaigos)

Toks įvertinimas turėtų apimti šiuos aspektus:

⁷ Žr. santraukos VIII dalį ir skirsnio „Išvados ir rekomendacijos“ 70 dalį.

⁸ Žr. pastabų skirsnio 47 dalies paskutinį sakinį.

- i. tai, kiek priemone SURE ir nacionalinėmis priemonėmis buvo remiama pridėtinė vertė (pagal visus SURE tikslus, įskaitant su sveikata susijusias priemones);

Komisija pritaria šiai rekomendacijos daliai;

- ii. ar ir kaip pagal priemonę SURE buvo papildytos nacionalinės priemonės;

Komisija pritaria šiai rekomendacijos daliai;

- iii. ar priemonės SURE sistema buvo veiksminga iki minimumo sumažinant pažeidimų ir sukčiavimo riziką, atsižvelgiant į atvejus, apie kuriuos pranešė valstybės narės.

Komisija pritaria šiai rekomendacijos daliai.